

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
הסיפור התלמודי בבבלי ומקבילות בטקסטים
אחרים – מבוא וסיפורים קצרים
ד"ר יונתן פיינטוך | המחלקה לתלמוד

The Talmudic Story and Parallels in Rabbinic Literature Part 1 | 09-086-01

הרצאה (פרונטלי)	סוג הקורס:
2	היקף נ"ז:
תשפ"ו	שנת לימודים:
א'	סמסטר:
רביעי 16:00	יום ושעה:
רביעי 10:00	שעת קבלה:
tani700@gmail.com	מייל מרצה:
https://lemida.biu.ac.il	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

בקורס זה נעסוק בסיפורי מעשי חכמים בתלמוד הבבלי, בתלמוד הירושלמי ובמקבילות נוספות. נשים לב לשפה של הסיפורים ולמבנה הספרותי שלהם. ננסה לעמוד על דרך ההתפתחות של כל סיפור שנלמד ולתאר את ההתפתחות הספרותית מן הצורה המקורית ועד לצורתו הנוכחית בתלמוד בבלי לפנינו. במהלך השיעור נעיין במקורות ראשוניים וננתחם לאור דברי הפרשנים המסורתיים ודברי החוקרים המודרניים. לקראת כל שיעור יתבקשו הסטודנטים לעיין במקורות ובספרות המחקר שיידונו בשיעור הבא.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יכירו ויזהו סוגי אגדה חז"ליים שונים, את הגיוון של החומרים, והאופנים שבו הם מופיעים בחיבורים השונים בספרות חז"ל..
2. הלומדים יכירו וידעו לזהות את עיצובה הספרותית של האגדה החז"לית, ותרומתו לפרשנות האגדות ולהבנת המסר שלהם.
3. הלומדים יבחינו בין דרכי העיצוב והעריכה של האגדה בבבלי ובמקורות הארצישראליים

מיומנויות

1. הלומדים ינתחו סיפור תלמודי ויגדירו דרכי עיצוב ספרותי שונות בסיפור התלמודי.
2. הלומדים ירכשו רקע ומיומנות בביקורת הנמוכה ובביקורת הגבוהה של התלמודים

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

הלמידה הפעילה במהלך כל הקורס תכלול לימוד של טקסטים בחברותות, שיתוף הכיתה בזיהוי העיצוב הספרותי והתמות של הסיפורים כפי שעלה בלימוד בחברותות, השתתפות פעילה בדיונים (באמצעות סבבים) על משמעות הטקסטים תוך הבעת עמדה, והגשת שתי מטלות כתובות עם התייחסות לטקסטים מאלה שיילמדו בקורס. ההערכה התהליכית/מעצבת תתבטא בהגשת שתי מטלות כתובות, אחת לאחר כשליש מהסמסטר ואחת לקראת סופה, שבה הלומדים יידרשו להתייחס לשאלות העמקה והבעת עמדה בנוגע לטקסטים שנלמדו.

תכנית הוראה מפורטת:

מספר שיעור	נושא	קריאה מומלצת
1	מפגש אוריינטציה ומבוא כללי לסיפור האגדה בספרות חז"ל	Rubenstein, <i>Talmudic Stories</i> , 1-14

מספר שיעור	נושא	קריאה מומלצת
2	סיפור האגדה החז"לי – ז'אנר ומקבילות	Rubenstein, <i>Talmudic Stories</i> , 15-33
3-5	גישתו של יונה פרנקל לסיפור האגדה, הביקורת החדשה	פרנקל, סיפור האגדה, 107-88, 174-197
6-8	התפתחות סיפור האגדה בבבלי – נוסח, מבנה והתהוות: סיפור רב אדא בר אבא (בבא בתרא כב)	פיינטוך, 'אגדת רב אדא' פיינטוך, 'על נוסח קדום'
9-11	סיפור רב אסי ואמו 1 – השוואת מקבילות בבבלי ובירושלמי ותרומתה לקריאת הסיפור	Rovner, 'Rav Assi'
12-13	מחזור סיפורי מזל לישראל, שבת קכ"ז	Rubenstein, <i>Stories of the Babylonian Talmud</i> , 150-180
14	חזרה וסיכום	

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

מסקל בציון הסופי	תיאור התוצר
85% מהציון הסופי	מבחן מסכם בסוף הסמסטר
15% מהציון הסופי	הגשת מטלה כתובה קצרה במהלך הסמסטר

דרישות הקורס

נוכחות ב-85% מההרצאות לפחות

השתתפות פעילה בדיונים בכיתה

הגשת מטלה כתובה קצרה במהלך הסמסטר

מבחן מסכם בסוף הסמסטר – המבחן יערך במערכת התומאקס

ציון מינימלי במבחן המסכם: 60

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה

1. גושן-גוטשטיין, אלון, חכם בודד על ערש דווי: 'סיפור מיתת רבי אליעזר (סנהדרין סח ע"א) - ניתוח אידאולוגי', מחקרים בתלמוד ובמדרש (תשסה), 79-112
2. הבלין, ש"ז, מסורת התורה שבעל פה: יסודותיה, עקרונותיה והגדרותיה, ירושלים, תשע"ב
3. חברוני, עידו, סיפור רבי יוחנן וריש לקיש לאור שיבוצו במחזור סיפורי רבי אלעזר בן רבי שמעון (בבלי בבא מציעא פג ע"א – פד ע"א), JSIJ 22 (2022)
4. מאיר, עפרה, 'סיפורי-האגדה בהקשרים ספרותיים כתופעה מקבילה למצבי-היגוד משתנים: סיפור החסיד והרוחות בבית-הקברות', מחקרי ירושלים בפולקלור יהודי יג-יד (תשנא-תשנב), 97-81
5. מאיר, עפרה 'השפעת מעשה העריכה על השקפת העולם של סיפורי האגדה', טורא ג (1994), 84-67
6. מאיר, עפרה, 'הסיפור תלוי ההקשר בתלמוד', בקורת ופרשנות 20 (תשמ"ה), עמ' 119–103
7. מאיר, עפרה, סוגיות בפואיטיקה של סיפורי חז"ל, תל אביב 1993.
8. מוסקוביץ, לייב, 'לדרכי שילובן של אגדות בירושלמי – בירורים ראשוניים', אסופות י"א (תשנ"ח), עמ' קצ"ז–ר"ט
9. פיינטוך, יונתן, 'אגדת רב אדא בר אבא – כפל הקשרים וכפל מסרים לאגדה בסוגיה תלמודית אחת', מחקרי ירושלים בספרות עברית כז (תשעד), עמ' 19–1.
10. פיינטוך, יונתן, 'על נוסח קדום מן הגניזה של אגדה אחת בבבלי ועל שלבי התפתחותה', תרביץ פב (תשעד), עמ' 239-231.
11. פרידמן, ש"י, פרידמן, 'על דרך חקר הסוגיא' (מבוא ל'פרק האשה רבה בבבלי'), מחקרים ומקורות א' (בעריכת ח"ז דימיטרובסקי), ניו-יורק, תשל"ח, עמ' 321–283
12. פרידמן, ש"י, 'לאגדה ההיסטורית בתלמוד הבבלי', ספר הזכרון לשאול ליברמן (בעריכת: ש"י פרידמן), ניו יורק, תשנ"ג, עמ' 164-119
13. פרנקל, יונה, עיונים בעולמו הרוחני של סיפור האגדה, הקיבוץ המאוחד תשמ"א
14. פרנקל, דרכי האגדה והמדרש, גבעתיים תשנ"א

15. פרנקל, יונה, מדרש ואגדה, תל-אביב תשנ"ז

16. פרנקל, יונה, סיפור האגדה – אחדות של תוכן וצורה, תל-אביב, תשס"א

17. פרנקל, יונה, 'האגדה שבמשנה', מחקרי תלמוד ג', ירושלים, תשס"ה, 683-655

18. רובנשטיין, ג'פרי, 'סיפור תנורו של עכנאי: ניתוח ספרותי', בתוך: הגיון ליונה (בעריכת: י' לוינסון, י' אלבוים וג' חזן-רוקם), ירושלים, תשס"ז, עמ' 478-457

19. שושני, רונית, 'רשב"י במערה ואליהו במדבר: אנלוגיה בין סיפור תלמודי לסיפור מקראי', JSIJ 6

(2007) 13-36

1. Feintuch, Yonatan, ' 'Anonymous Hasid' Stories in Halakhic Sugyot in the Babylonian Talmud', *JJS* 63 (2012), pp. 238-262
2. Rovner, Jay, 'Rav Assi Had This Old Mother: The Structure, Meaning, and Formation of a Talmudic Story, *Creation and Composition; the Contribution of the Bavli Redactors (Stammaim) to the Aggada* (Ed. J. L. Rubenstein), Tübingen, 2005, pp. 101-124
3. Rubenstein, Jeffrey L., *Talmudic Stories, Narrative Art, Composition, and Culture*, Baltimore & London, 1999
4. Rubenstein, Jeffrey L., 'Context and Genre: Elements of a Literary Approach to the Rabbinic Narrative', *How Should Rabbinic Literature Be Read in the Modern World?* (Ed. M. A. Krauss), Piscataway, 2006, pp. 137–165
5. Rubenstein, Jeffrey L., *Stories of the Babylonian Talmud*, Baltimore, 2010

קריאת חובה:

1. Feintuch, 'External Appearance'
2. Rubenstein, *Talmudic Stories*, 1-33